

COLLEGIUM SALESIANUM
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
TOWARZYSTWA SALEZJAŃSKIEGO IM. ŚW. JANA BOSKO
W BYDGOSZCZY

PROGRAM
WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

PROGRAM WYCHOWAWCZY

I. OCENA SYTUACJI

Obecna sytuacja w Polsce implikuje konieczność tworzenia nowych programów wychowawczych, reagujących na dokonujące się przemiany kulturowe oraz korespondujących z założeniami wprowadzonej reformy oświaty. Moment wprowadzenia reformy administracji i reformy systemu szkolnego sprzyja rewizji koncepcji wychowawczych oraz stwarza możliwości przedstawiania nowych propozycji.

W dotychczasowych programach szkolnych, które kładły nacisk na dydaktykę, zbyt mało uwagi poświęcano wychowaniu. W ostatnim zaś dziesięcioleciu, gdy szkoła została już uwolniona od zaprogramowanej indoktrynacji, powstał wielki chaos różnorodnych koncepcji, które często skłaniają się ku liberalizmowi. Wśród ścierających się różnorodnych modeli kulturowych młodemu człowiekowi coraz trudniej znaleźć odpowiedź na pytania dotyczące wartości i sensu życia oraz własnej tożsamości. Kryzys władzy, autorytetów, rodziny, zagrożenie ze strony różnych sekt, grup nieformalnych, stanowi wielkie wyzwanie dla wychowawców.

W nowej polskiej rzeczywistości zadajemy sobie często pytanie, jak wychowywać w XXI wieku? Czy możemy czerpać wzorce z przeszłości, na ile są one sprawdzone we współczesnym świecie? Odpowiedź jest prosta - to wszystko, co wynika z Ewangelii, odwołuje się do jej wartości, nie lęka się próby czasu. Szkoła katolicka ma do czego się odwołać, dziedziczy bowiem wielki spadek myśli pedagogicznej świętych i błogosławionych założycieli wspólnot powołanych właśnie do pracy wychowawczej, które zdały już swój egzamin. We wszystkich okresach historycznych wspólnoty te potrafiły odpowiedzieć na znaki czasu i stworzyć taki model wychowania, który pozwolił na realizację celów zgodnych z duchem czasów. Można więc przypuszczać z uzasadnionym optymizmem, że szkoła katolicka, bazując na wielkiej tradycji, potrafi odpowiedzieć na oczekiwania współczesnego społeczeństwa.

II. CZYM JEST WYCHOWANIE?

Wychowanie jest to proces zmierzający do takiego ukształtowania wychowanka, by odkrył on prawdę o Bożej Miłości i umiał na nią odpowiedzieć, by zrozumiał Boży plan wobec swego życia i pozwolił prowadzić się Słowu Boga, by odnalazł swoje miejsce pośród innych ludzi w świecie i w Kościele, by umiał im służyć, by był dobrym chrześcijaninem i obywatelem. Wychowanie to pomoc niesiona wychowankom w ich rozwoju, w procesie odkrywania siebie, drugiego człowieka, świata, Boga. Wychowawca pomaga dziecku w trudzie poznawania i przemiany siebie, w tworzeniu nowego człowieka według myśli Bożej, w odkrywaniu jego życiowego powołania.

III. CELE WYCHOWANIA

Celem wychowania w szkole katolickiej jest ukształtowanie człowieka, który będzie gorliwym chrześcijaninem i dobrym obywatelem. Osiągnięcie tego celu, a więc wychowanie do wartości chrześcijańskich, jest możliwe dzięki wychowaniu integralnemu, które obejmuje wszystkie sfery osobowości człowieka i aspekty życia. Dlatego oddziaływanie wychowawcze szkoły powinno łączyć cele szczegółowe, czyli wychowanie do wartości: religijnych, moralnych, emocjonalnych, wolicjonalnych, estetycznych i kulturowych, patriotycznych, społecznych, fizycznych i prozdrowotnych.

1. Wychowanie do wartości religijnych

Cele:

- wdrożenie do życia modlitwą, liturgią i sakramentami, do kształtowania więzi z Bogiem, uwzględniając w tym wielką rolę Maryi;
- budzenie szacunku dla wartości duchowych;
- kształtowanie umiejętności rozeznawania i budowania hierarchii wartości oraz podejmowania decyzji w duchu Ewangelii;
- ewangelizacja przez wychowanie;
- ukazywanie, że między wiarą i rozumem nie ma sprzeczności, rozum służy poznawaniu prawd wiary;
- wychowanie do wspólnoty Kościoła;
- wychowanie do ekumenizmu.

Środki:

- codzienna modlitwa przed lekcjami i na zakończenie dnia nauki;
- praktyka pozdrowienia chrześcijańskiego;
- uczestnictwo w Eucharystii szkolnej;
- zachęcanie uczniów do osobistej adoracji Najświętszego Sakramentu;
- udostępnienie w widocznym dla wszystkich miejscu kalendarza liturgicznego i kształtowanie życia szkoły zgodnie z jego charakterem, udostępnienie tekstów bieżącej liturgii Słowa;
- zapewnienie obecności spowiedników podczas spotkań liturgicznych;
- zachęta do wyboru kierownika duchowego (stałego spowiednika);
- katecheza.

- studium Biblii, historii Kościoła, podstaw teologii, studium filozofii chrześcijańskiej, logiki, matematyki, gramatyki łacińskiej jako sztuki myślenia;
- udział w konkursach o tematyce religijnej (konkurs biblijny, wiedzy o ks. Bosko...);
- rekolekcje wielkopostne;
- praktyka różnych form nabożeństw (np. Żywy Różaniec; wezwanie maryjne podczas porannej modlitwy, nowenny ...);
- grupy modlitewne dla chętnych, dzielenie się Słowem Bożym;
- dodatkowe dni skupienia poza szkołą dla chętnych;
- informowanie o różnych wspólnotach i ruchach odnowy we współczesnym Kościele;
- uczestnictwo w różnych formach ewangelizacji;
- czytanie prenumerowanej przez szkołę prasy katolickiej, zwłaszcza młodzieżowej, dostęp do biblioteki zawierającej stare i nowe pozycje książkowe o tematyce religijnej;
- ukazywanie wzorów osobowych świętych i błogosławionych, zwłaszcza bliskich czasom współczesnym;
- ukazywanie sylwetek uczonych i filozofów, którzy byli /są/ ludźmi wiary, szukanie autorytetów;
- korzystanie z katolickich programów telewizyjnych i wideoteki zawierającej filmy religijne, fabularne i dokumentalne;
- uczestnictwo w centralnych uroczystościach Kościoła lokalnego - w parafii, w katedrze, w sanktuariach w kraju i za granicą;
- pielgrzymki;

2. Wychowanie do wartości moralnych

Cele:

- wychowanie sumienia;
- wychowanie do: pracy nad sobą, umiejętności krytycznej samooceny, pracy nad przemianą własnego charakteru, wyzwalania się z egoizmu, odwagi stawiania w prawdzie o sobie;
- wychowanie do dobroci;
- wychowanie do postawy pokory, ofiary i służby oraz innych wartości ewangelicznych;
- wychowanie do prawdy i uczciwości;
- wychowanie do pracy i odpowiedzialności;

- wychowanie do szacunku dla drugiego człowieka i świata jako dzieła Bożego;
- wychowanie zmierzające do określenia własnej tożsamości i poczucia wewnętrznej integracji;
- kształtowanie wrażliwości na osoby znajdujące się w trudnej sytuacji;

Środki:

- praktyka Sakramentu Pojednania, nabożeństw pokutnych, pomocy w rachunku sumienia, rekolekcji;
- przykład, rozmowa, perswazja, spotkania integracyjne;

- złożona ocena zachowania uwzględniająca samoocenę i ocenę grupy rówieśniczej;
- praktykowanie różnych form pomocy charytatywnej potrzebującym w otoczeniu szkoły, konieczność rozwinięcia grup wolontariatu;
- zlecanie samodzielnych zadań do wykonania i rozliczanie z nich;
- podejmowanie działań wolontariatu;
- praktykowanie pomocy koleżeńskiej w nauce;
- włączenie do wspólnoty klasowej osób niepełnosprawnych celem szczególnego uwrażliwienia na nie wszystkich wychowanków;
- racjonalny rozkład zajęć szkolnych i pozaszkolnych;
- stwarzanie sytuacji wymagających samookreślenia, np. w konfrontacji ze środowiskiem o innym światopoglądzie, wierze, kulturze lub w dyskusjach na te tematy np. po obejrzeniu filmów czy w wyniku zaobserwowanych zjawisk życia społecznego;
- zapraszanie osób przeżywających trudne doświadczenia życiowe (np. na wózku), by spróbować spojrzeć na świat ich oczami.

3. Wychowanie do wartości emocjonalnych

Cele:

- kształtowanie umiejętności rozpoznawania swoich uczuć i panowania nad nimi;
- do równowagi emocjonalnej, umiejętności opanowania nastrojów i humorów;
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem szkolnym;
- kształtowanie dojrzałego pojęcia miłości;
- kształtowanie wrażliwości oraz delikatności i subtelności reakcji, zachowań;
- kształtowanie umiejętności empatii;
- kierowanie uczuć ku wartościom wyższym, ku ideałom
- kształtowanie umiejętności emocjonalnego wzmocnienia motywacji do pracy;
- wykorzystywanie uczuć w pracy nad doskonaleniem moralnym, nabywaniem cnót.

Środki:

- działania integracyjne - lekcje wychowawcze, wycieczki, dni skupienia, wspólne uczestnictwo w kulturze;
- rozwiązywanie problemów klasowych w obrębie środowiska danej klasy;
- warsztaty uczące umiejętności radzenia sobie ze stresem;
- spotkania z psychologiem i pedagogiem szkolnym;
- lekcje wychowania do życia w rodzinie uwzględniające przekaz wiedzy z zakresu psychologii;
- zainteresowanie wychowawcy sytuacją rodzinną wychowanków i dostosowywanie działań do indywidualnych potrzeb;
- rozmowy uwrażliwiające wychowanków wzajemnie na siebie, uczące dostrzegać drugiego człowieka;
- praca w kołach zainteresowań, stwarzanie bogatej oferty ciekawego i angażującego emocjonalnie działania;
- nagradzanie jako wzmocnienie pozytywnej motywacji;
- ukazywanie pozytywnych wzorów osobowych w rzeczywistości współczesnej, historii, literaturze;
- kurs asertywności dla chętnych;
- klasowe życzenia urodzinowe i imieninowe dla uczniów;
- przygotowanie szkolnej skrzynki korespondencyjnej „co mnie gryzie” .

4. Wychowanie do wartości wolicjonalnych

Cele:

- wychowanie do wytrwałej pracy nad sobą;
- wychowanie do umiejętności określania hierarchii zadań i wartości;
- kształtowanie umiejętności gospodarowania czasem, organizacji pracy;
- kształtowanie postawy zaangażowanej w służbę dobru;
- kształtowanie umiejętności kierowania własnym życiem.

Środki:

- praktyka Sakramentu Pojednania;
- zachęcanie do umiejętności wyrzeczenia na rzecz innych (np. akcje charytatywne, misyjne, pomoc w bibliotece szkolnej...);

- „słówko na dzień dobry” – inspiracją do pracy nad sobą;
- przydział obowiązków dla poszczególnych klas;
- konsekwentne egzekwowanie zobowiązań uczniów;
- terminowe sprawdzanie prac klasowych i domowych, wdrażanie do systematyczności;
- zlecanie zadań kształtujących systematyczność i dojrzałość;
- kształcenie odpowiedzialności przez zlecanie funkcji społecznych w klasie i w szkole;
- pielęgnacja roślin;
- systematyczne zajęcia sportowe jako sposób ćwiczenia woli;
- troska o higienę i zdrowie jako element ćwiczenia woli.

5. Wychowanie do wartości estetycznych i kulturowych

Cele:

- ukazywanie związków między pięknem i dobrem, estetyką i etyką;
- kształtowanie wrażliwości estetycznej;
- wprowadzanie w dziedzictwo kultury;
- odkrywanie piękna przyrody i świata jako dzieła Bożego, ukazywanie piękna liturgii, sztuki, muzyki, architektury sakralnej;
- dostrzeganie ewangelicznego wymiaru kultury i jej uniwersalności;
- wyzwalanie i kształtowanie zdolności twórczych;
- kształtowanie wyobraźni;
- wychowanie do wrażliwości estetycznej, umiejętności estetycznej organizacji przestrzeni, środowiska, troski o piękno najbliższego otoczenia oraz własnego wyglądu, stroju.

Środki:

- ukazywanie prawdy o człowieku na przykładzie problemów podejmowanych przez literaturę;
- systematyczne i stosowne do wieku zapoznanie z dziedzictwem kultury na lekcjach języka polskiego, historii, w czasie lekcji muzealnych, wycieczek;
- uczestnictwo w kulturze - zaplanowana edukacja teatralna, muzyczna /koncerty/, artystyczna /wystawy/;
- troska o piękno ojczystego języka;

- troska o kształtowanie umiejętności wypowiedzi publicznej - zapoznanie z zasadami retoryki;
- kształtowanie gustu, smaku, zainteresowań przez uczestnictwo w kulturze;
- ukazywanie aspektów sakralnych kultury, zwłaszcza w czasie wycieczek /architektura, sztuka/;
- udostępnienie dobrze zaopatrzonej w różnorodne wydawnictwa biblioteki szkolnej, troska o rozwój czytelnictwa, troska o należne miejsce książki w kształtowaniu wyobraźni;
- zaplanowana turystyka krajowa i zagraniczna - poznawanie kultury innych krajów i narodów;
- zajęcia aktywizujące: lekcje wychowania plastycznego i koło plastyczne, modelarskie, koło informatyczne, teatr szkolny, chór szkolny, nauka tańca;
- stwarzanie możliwości słuchania muzyki klasycznej jako środka szczególnego budzenia wrażliwości estetycznej /dostosowanie repertuaru do wieku wychowanków/;
- stwarzanie możliwości nauki gry na instrumentach na lekcjach wychowania muzycznego i zajęciach pozalekcyjnych;
- umiejętność korzystanie z przekazów medialnych ;
- troska o estetyczne przeżycie liturgii /odpowiednie jej przygotowanie/
- troska o strój szkolny codzienny i świąteczny;
- troska o estetykę postawy i gestów;
- troska o pomieszczenia szkolne i wykorzystanie ich zgodnie z przeznaczeniem;

6. Wychowanie do wartości patriotycznych

Cele:

- kształtowanie szacunku i miłości do narodowego dziedzictwa, wartości kultury narodowej, historii, literatury, języka, bohaterów narodowych;
- przekazywanie i pielęgnowanie tradycji narodowych;
- praca nad wykorzeniem wad narodowych;
- kształtowanie poczucia własnej wartości jako Polaków;
- kształtowanie świadomości narodowej w kontekście integracji z Europą;
- kształtowanie szacunku dla symboli narodowych;
- budowanie etosu narodowego i poczucia dumy z własnego kraju;
- zintensyfikowanie wychowania obywatelskiego;
- kształtowanie pozytywnego wizerunku własnej Ojczyzny.

Środki:

- lekcje języka polskiego, historii, katechezy, geografii;
- troska o czystość i poprawność języka polskiego;
- wycieczki po Polsce, odkrywanie zabytków, poznawanie historii i kultury ojczystej;
- ukazywanie bohaterów narodowych;
- starannie dobrany kanon lektur szkolnych odzwierciedlający wartości narodowej kultury;
- modlitwa za ojczyznę;
- uroczyste obchodzenie świąt i rocznic narodowych;
- umieszczenie godła w każdej sali lekcyjnej, odśpiewanie **na początku każdego tygodnia** hymnu narodowego;
- ukazywanie współczesnych wybitnych Polaków;
- raz w roku Msza św. w intencji Ojczyzny z animacją tematyczną przygotowaną przez młodzież;
- podkreślanie przez nauczycieli i wychowawców pozytywnych zjawisk związanych z życiem kulturalnym, społecznym, gospodarczym i politycznym.

7. Wychowanie do wartości społecznych

Cele:

- wychowanie do poczucia odpowiedzialności za innych, za środowisko, wspólnotę, szkołę, małą i wielką ojczyznę;
- wychowanie do postawy szacunku;
- wychowanie do samorządności;
- wdrażanie do twórczego zaangażowania w przemianę niesprawiedliwej rzeczywistości;
- uwrażliwianie i zachęcanie do działań na rzecz ubogich, niepełnosprawnych, odrzuconych;
- formacja liderów;
- zapobieganie patologii społecznej i profilaktyka w zakresie problemu zażywania środków psychoaktywnych;
- kształtowanie postawy życzliwości i umiejętności interpersonalnych;
- wychowanie do życia w rodzinie;
- integracja zespołu klasowego;
- kształtowanie etosu rzetelnej i uczciwej pracy dla dobra ogólnego.

Środki

- działalność samorządu klasowego i szkolnego;
- lekcje wiedzy o społeczeństwie i historii, języka polskiego, biologii i geografii /ekologia/ oraz wychowania do życia w rodzinie;
- redagowanie gazetki szkolnej;
- zapewnienie dostępu do prasy i kierowanie przez wychowawców jej wyborem i lekturą;
- działania służebne na rzecz środowiska lokalnego;
- wspólna refleksja na temat problemów współczesnego świata;
- harcerstwo;
- wyjazdy, zadania klasowe;
- uczestnictwo w spotkaniach międzyszkolnych;
- działalność charytatywna (systematyczna i okazjonalna);
- praktykowanie pracy w grupach, mniejszych zespołach, na wszystkich lekcjach;
- nauka języków obcych jako ważnych sposobów komunikacji społecznej;
- dyskusje kształtujące obiektywizm, sztukę argumentacji, krytykę, sąd, ocenę.

8. Wychowanie do wartości fizycznych i prozdrowotnych

Cele:

- troska o zdrowie i rozwój fizyczny;
- troska o higienę i bezpieczeństwo;
- rozumienie aktywności fizycznej jako sposobu na rozładowanie stresów i napięć dnia codziennego;
- profilaktyka zdrowotna, działania korekcyjne;
- stwarzenie możliwości szlachetnego sportowego współzawodnictwa, wykorzystanie moralnych aspektów sportu;
- troska o poznanie zasad funkcjonowania własnego organizmu;
- rozumienie potrzeby i konieczności czynnego uczestnictwa w różnych formach aktywności ruchowej w życiu codziennym;
- wdrażanie do samodoskonalenia sprawności i kondycji fizycznej.

Środki:

- lekcje wychowania fizycznego prowadzone zgodnie z programem dla określonego wieku;
- działalność szkolnych kół sportowych;
- uczestnictwo w szkolnych i międzyszkolnych zawodach sportowych;
- zapewnienie odpowiedniego sprzętu sportowego;
- systematyczne badania kontrolne;
- szczególna troska o dzieci mniej sprawne, poinformowanie zespołu pedagogicznego o trwałych schorzeniach lub wadach rozwoju wychowanków i przygotowanie do udzielenia ewentualnej pomocy;
- szkolenie sanitarne uczniów (lekcje przysposobienia obronnego i biologii);
- troska o higienę pracy /pomieszczeń szkolnych, organizacji czasu pracy/;
- prelekcje i pogadanki organizowane np. w zakresie godzin wychowawczych i biologii;
- przestrzeganie zasad BHP;
- spotkania z wybitnymi sportowcami.

Powyższy program precyzuje cele i środki. Ważna jest też metoda, za pomocą której te zadania są realizowane. W wychowaniu potrzebne jest SERCE, bo wychowanie jest przede wszystkim sprawą serca. W naszej szkole metodą realizacji zadań wychowawczych jest praktyczne stosowanie systemu wychowawczego pozostawionego nam w duchowej spuściznie przez św. Jana Bosko. To system uprzedzający (prewencyjny), który opiera się na rozumie, religii i dobroci. Jego cechą charakterystyczną jest „asystencja”, przez którą należy rozumieć obecność wychowawcy wśród wychowanków. Ta obecność salezjanów i współpracowników w dziele wychowawczym, obecność wśród młodzieży, obecność pełna serdeczności i miłości jest „kluczem” do sukcesów pedagogicznych. To wyróżnik oddziaływania salezjańskiego. *„Nauczyciel widziany jedynie na katedrze, jest tylko nauczycielem i niczym więcej; lecz jeśli przestaje z chłopcami na rekreacji, staje się niejako bratem. jeśli się widzi kogoś przemawiającego z ambony, mówi się, że spełnia jedynie swój obowiązek; lecz jeśli powie jakieś słowo na rekreacji, będzie to słowo kogoś, kto miłuje. (...) Kto wie, że jest kochany kocha, a kto jest kochany uzyska wszystko, zwłaszcza od młodzieży” (św. Jan Bosko).*

Program wychowawczy będzie skuteczny, jeżeli każdego roku poddawany będzie ocenie:

- 1/ na ile został zrealizowany w jego wymiarze ogólnym lub w tej części, w której został przyjęty na radzie pedagogicznej na początku roku szkolnego;
- 2/ w jakim stopniu jest aktualny w zmieniającej się sytuacji polskiego szkolnictwa.

Jesteśmy przekonani, że integralne wychowanie na poziomie gimnazjalnym i licealnym, ciągłość oddziaływań wychowawczych w duchu św. Jana Bosko sprawią, iż wychowankowie będą mieli okazję spotkania się ze światem wartości ora zostaną im stworzone możliwości do odpowiedzialnych i dojrzałych wyborów.

PROGRAM PROFILAKTYCZNY

1. Wychowanie do wartości religijnych

Zagrożenia:

- stereotypy i mity związane z Kościołem a nauka moralna Kościoła Katolickiego;
- negatywny wpływ środowiska rówieśniczego i rodzinnego;
- brak zainteresowania literaturą religijną i sylwetkami świętych;
- zagrożenie postawami nietolerancji;
- zagrożenie ze strony sekt oraz antywartości związanych z subkulturami (np. pentagramy);
- laicyzacja życia popularyzowana przez media oraz brak wzorców wśród ludzi dorosłych.

Sposoby przeciwdziałania:

- zajmowanie jasnego stanowiska przez nauczyciela (reagowanie na nieodpowiednie postawy i poglądy młodzieży) poprzez:
 - cykl pogadarek z kompetentną osobą,
 - tematykę lekcji biologii odnośnie radzenia z własną seksualnością i popędem,
 - projekcje filmów na godzinach wychowawczych;
- konkurs biblijny;
- cytaty, motto przewodnie ze „słówka” wywieszane na tablicy;
- pogadanki w ramach godzin wychowawczych (subkultury, symbole, sekty, new age);
- modlitwa, Eucharystia - aktywne uczestnictwo w liturgii i w sakramentach, dawanie przykładu.

2. Wychowanie do wartości moralnych

Zagrożenia:

- zbyt wysokie poczucie własnej wartości oparte na egoizmie (mieć czy być), brak pracy nad sobą;
- brak pokory;
- brak kierowania się sumieniem i uczciwością (np. ściągnięcia);
- zbyt małe zainteresowanie rodziców sprawami uczniów i wynikająca z tego mała współpraca ze szkołą;
- negatywny wpływ rodziny (przemoc, alkoholizm, papierosy, modele życia proponowane dzieciom);
- negatywny wpływ współczesnych nurtów światopoglądowych (relatywizm moralny).

Sposoby przeciwdziałania:

- wolontariat, podjęcie współpracy klas z ośrodkami potrzebującymi wsparcia, np. domy dziecka;
- przedstawianie prawd chrześcijańskich;
- bycie konsekwentnym;
- propagowanie postawy godnej człowieka, chrześcijanina i Polaka;
- kształtowanie postawy szacunku wobec każdego człowieka.

3. Wychowanie do wartości emocjonalnych

Zagrożenia:

- negatywne wzorce kultury masowej (mogę robić co chcę, wszystko mi się należy, ja płacę - ja wymagam);
- negacja pozytywnych wartości, preferowanie postawy konsumpcyjnej;
- dominacja wulgaryzmów w rozmowach uczniów;
- brak autorytetów w życiu codziennym;
- ograniczenie wychowawczej roli rodziny;
- brak kontaktu z rodzicami dzieci sprawiających trudności wychowawcze;
- egoistyczne postawy uczniów, brak umiejętności samooceny;
- niezdrowa rywalizacja o stopnie i niewłaściwa postawa uczniów zdolnych wobec uczniów słabszych;
- przywiązywanie nadmiernej uwagi do statusu materialnego.

Sposoby przeciwdziałania:

- dawanie dobrego przykładu w szkole i poza szkołą: obecność nauczycieli na porannych modlitwach, rekolekcje (dzień skupienia dla nauczycieli);
- zwracanie uwagi na to, że wartości takie jak miłość, subtelność, delikatność, wrażliwość są bardzo istotne w życiu;
- lekcje wychowawcze kształcące odpowiednie postawy: lekcje z psychologiem, spotkania z ciekawymi ludźmi (np. podróżnikami);
- systematyczna współpraca z rodzicami: spotkania z Dyrektorem, spotkania z wychowawcami, „drzwi otwarte”, spotkania indywidualne nauczycieli z rodzicami;
- uświadamianie uczniom relatywnej wartości stopnia szkolnego i tego, że sukcesy szkolne nie są jedynym wyznacznikiem wartości człowieka;
- mobilizowanie uczniów do wzajemnej pomocy i współpracy;
- dbałość o skromność stroju.

4. Wychowanie do wartości wolicjonalnych

Zagrożenia:

- ogólnodostępne używki;
- nastawienie na konsumpcyjny tryb życia;
- nastawienie na odbiór a nie na dawanie;
- spędzanie zbyt wiele czasu przed komputerem, internetem, telewizorem;
- brak perspektyw na zdobycie dobrej pracy i wynikające z tego zniechęcenie oraz brak motywacji;
- brak chęci do zdobywania wiedzy, gdyż przykłady społeczne świadczą, że nawet bez wykształcenia można zarabiać godziwe pieniądze;
- nadopiekuńczość rodziców lub całkowity brak zainteresowania problemami dzieci;
- brak zainteresowań;
- brak konsekwencji w wymaganiach stawianych uczniom;
- postawa totalnej obojętności;
- brak umiejętności gospodarowania czasem;
- nieumiejętność wyboru priorytetów (praca ponad swoje możliwości).

Sposoby przeciwdziałania:

- dodatkowe zajęcia pozalekcyjne;
- zachęcanie do wolontariatu, akcji charytatywnych, współpracy z Pogotowiem Opiekuńczym, domami dziecka, animacji Mszy św. w RCO;
- zachęcanie do aktywnego angażowania się w życie szkoły, klasy i ponoszenie odpowiedzialności za podjęte zobowiązania, praca samorządu szkolnego i klasowego;
- systematyczne rozliczanie uczniów z podjętych przez nich zobowiązań, np. konsekwentne sprawdzanie prac domowych;
- spotkania uczniów z psychologiem i pedagogiem -indywidualne i na godzinach wychowawczych, współpraca wychowawcy z psychologiem i pedagogiem;
- spotkania z osobami, które miały do czynienia z nałogami;
- spotkania ze specjalistami z poradni uzależnień i policją;
- spotkania psychologa z rodzicami (w celu uświadomienia im zagrożeń wynikających z braku zainteresowań i systematyczności

- u dzieci);
- indywidualne spotkania z rodzicami i dziećmi;
- zachęcanie uczniów do udziału w kołach zainteresowań;
- pomoc uczniom we właściwym wyborze przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym;
- rozwiązywanie problemów podczas rozmów z wychowawcą.

5. Wychowanie do wartości estetycznych i kulturowych

Zagrożenia:

- ucieczka w świat wirtualny;
- małe zainteresowania literaturą i wynikający z tego brak wrażliwości estetycznej i językowej;
- niewystarczająca liczba kół zainteresowań działających poza szkołą;
- wulgaryzacja języka, ubóstwo językowe;
- dominacja kultury masowej.

Sposoby przeciwdziałania:

- spotkania z psychologiem;
- spotkania z ludźmi, którzy będą potrafili zainteresować młodzież literaturą i dziedzictwem kulturowym;
- konkursy o charakterze językowym (np. oratorskie, ortograficzne);
- uwrażliwianie na wzorce osobowe;
- wychowanie do postaw altruistycznych;
- warsztaty artystyczne.

6. Wychowanie do wartości patriotycznych

Zagrożenia:

- media preferujące konsumpcyjny tryb życia;
- tendencje światowe w polityce; dążenia integracyjne, globalizacja (stąd amerykanizacja kultury w różnych zakresach);
- brak wykształcenia „świadomości patriotycznej”;
- brak wzorców patriotycznych we współczesnym świecie.

Sposoby przeciwdziałania:

- wycieczki do muzeów, teatrów, galerii (zawsze starannie przygotowane, włączone w program edukacyjno-wychowawczy);
- kształtowanie właściwego rozumienia pojęcia patriotyzm (w związku z momentem historycznym);
- opracowanie projektów plastyczno-literackich, teatralnych, muzycznych i in. : Święto Szkoły – przegląd talentów;
- konkursy z różnych dziedzin (np. muzyczne, recytatorskie, mitologiczne, geograficzne, omnibus, itd.);
- spotkania z ludźmi – autorytetami z różnych dziedzin, działaczami regionalnymi;
- kształcenie świadomości Polaka i Europejczyka: wycieczki regionalne, krajowe i zagraniczne.

7. Wychowanie do wartości społecznych

Zagrożenia:

- promowanie postaw egoistycznych, anty-społecznych, konsumpcyjnych;
- upadek autorytetów i zanik szacunku;
- wczesna inicjacja i łatwa dostępność środków psychoaktywnych, moda na zażywanie narkotyków i picie alkoholu;
- zbyt wczesna inicjacja seksualna;
- patologia rodziny, zaniedbywanie potrzeb dziecka.

Sposoby przeciwdziałania:

- rozdzielenie zadań w ramach odpowiedzialności za klasę;
- lekcja wychowawcza na temat solidarności w klasie, zachęcanie do wzajemnej pomocy, zgłaszanie do wychowawcy wszystkich niepokojących incydentów;
- zachęcanie do brania udziału w wyborach do samorządu;
- wybory samorządu klasowego;
- lekcje na temat asertywności – umiejętność rozróżniania zachowań agresywnych i uległych, ukazywanie ich skutków doraźnych i długotrwałych;
- zachęcanie do nauki języków obcych;
- udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę;
- włączenie się uczniów w obchody świąt;
- współpraca z rodzicami;
- spotkania z psychologiem i przedstawicielami Monaru, policji, itp.;
- czujna asystencja;
- uczestnictwo w życiu artystycznym miasta.

8. Wychowanie do wartości fizycznych i prozdrowotnych

Zagrożenia:

- Media (długie siedzenie przed telewizorem i komputerem);
- słuchanie głośnej muzyki;
- narkotyki;
- obciążenie obowiązkami szkolnymi;
- dojazdy do szkoły dużej grupy uczniów.

Sposoby przeciwdziałania:

- propagowanie sportu – rajdy, wycieczki, SKS;
- uświadamianie moralnych aspektów sportu;
- uświadamianie zgubnych skutków mediów – badania specjalistyczne;
- filmy, spotkania z ekspertami, pogadanki.